

Eesti Arstide Päevad 2013 – 20. kokkusaamine pärast Eesti iseseisvuse taastamist

Andres Soosaar – Eesti Arst

Eesti Arstide Liidu (EAL) president dr Andres Kork rõhutas 11.–12. aprillil 2013 Tallinnas Nokia kontserdimajas peetud konverentsi avasõnades, et iga-aastased arstide päevad on muutunud Eesti meditsiini lahutamatuks osaks, mida kinnitab suurepäraselt 718 kolleegi osalemine 20. korda toimival üritusel. Ta tunnustas ka dr Vallo Volket programmitoimkonna juhina tehtud töö eest konverentsi kava ettevalmistamisel.

Sotsiaalminister Taavi Rõivas ei soovinud oma sõnavõttus piirduda vaid tervituse ja naeratusega ning tõi välja mitmed asjaolud, mis peaksid Eesti tervishoiu edasisele arengule tublisti kaasa aitama. Olgu neist siinkohal nimetatud arstide streigile järgnenud koostöökokkuleppe sõlmimine ja selles osalenute senisest märksa suurem valmisolek kaasa rääkida riigi tervishoiusüsteemiga seotud probleemide lahendamisel, arstiüliõpilaste julge pealehakkamine ning konstruktiivsed ettepanekud meedikute järelkasvu puudutavates küsimustes, tihe koostöö perearstidega ja nende toetus tervisekeskuste loomisele, samuti arutelud haiglavõrgu tuleviku üle, mille kohaselt regionaalhaiglad võiksid võtta senisest märksa suurema rolli haiglaravi korraldamisel väljaspool Tallinna ja Tartut. Teda pani muretsema sagedane arstimise ja tervishoiuteenuste osutamise seotud juhtude tendentslik kajastamine meedias ning ta mõlgutas mõtteid selle üle, kas ei peaks juhtumi meediasse jõudmisel sellega seotud meedikud vabana saladuse hoidmise kohustusest. Sissejuhatava osa lõpus andis A. Kork EALi kuldmärgi üle dr Andrus Mäesalule.

Eesti inimeste tervis ja sisehaiguste meistrikläss

Konverentsi esimest sessiooni „Miks eestlaste elu jääb lühikeseks?“ juhatas Tervise Arengu Instituudi (TAI) direktor dr Maris Jesse, kes tunnustas organisaatoreid rahvatervishoiu teemade kaasamise eest ürituse programmi. Sotsiaalministeeriumi analüütik dr Taavi Lai esitas oma ettekandes „Suremuse ja haigestumise peamised põhjused Eestis“ ülevaate rahva tervise ja haigestumuse olulisemate näitajate dünaamikast ning nentis, et mitmed neist on viimasel ajal jõudsalt paranenud, aga näitajate positiivse arengu jätkamiseks tuleb tegelda riigis esinevate sooliste, sotsiaalmajanduslike ja piirkondlike erinevuste vähendamisega ning haiguste ennetamisel rakendada täpselt fookuseeritud tõendus põhiseid sekkumisi. Just Eesti tervisenäitajate erinevuste piirkonniti oli pühendatud TAI teaduri Maali Kåbini ettekandele. Selles järeldati, et päris paljude tervisenäitajate puhul on piirkondlikud erinevused ootamatult suured ning kindlasti aitaks nende vähendamisele kaasa nii vastav riiklik regionaalpoliitika, ka arstide senisest suurem valmidus ja võimalused haiguste ennetamisega tegelda. Maailma Terviseedenduse Assotsiatsiooni esindanud dr Anu Kasmel vaatles oma ettekandes „Sotsiaalne ebavõrdsus tervises – muinasjutust Eestist“ Eesti rahva tervise seisundit õige kriitilises sotsiaalpoliitilises võtmes ning tõi probleemide põhilise põhjusena välja lubamatult suure üldise sotsiaalse ebavõrdsuse, mille üheks tagajärjeks on tegelikult üsna vaevaline tervisenäitajate paranemine ühiskonnas tervikuna. Sellises olukorras ei ole Eesti inimeste tervise parandamiseks muud valikut, kui valida poliitiline kursus, mis vähendab

otsustavalt vaesuses elavate inimeste arvu ühiskonnas. Sessioonil räägitut kokku võttes soovitas M. Jesse olukorra parandamiseks kõigil teha kuut asja: süüa mõistlikul määral ja tasakaalustatult, liikuda aktiivselt vähemalt 30 min päevas, mitte suitsetada ega viibida suitsuses keskkonnas, mitte liialdada alkoholiga – juua vähe või üldse mitte –, mitte eksperimenteerida muude uimastitega, ja kui tervis muret teeb, siis pöörduda arsti poole.

Konverentsi avapäeva teiseks sessiooniks oli sisehaiguste meistrikläss, mida juhatas dr Vallo Volke (TÜ Kliinikum). Dr Katrin Nõukas Ida-Tallinna Keskhaiglast võttis kõigepealt vaatluse alla pisut kõrgeenenud kehatemperatuuri teema, mis paljudel juhtudel ei ole siiski päris palavik, vaid hoopis inimese termoregulaatorse süsteemi rütmikat või selle muid mõjutusi peegeldav fenomen. Dr Vivika Adamson TÜ Kliinikumist tutvustas keskkonnatekkese pneumoonia antibakteriaalse ravi põhilisi seisukohti. Ta konstateeris, et selle haiguse ravis võib jätkuvalt toetuda Euroopa ja Eesti ravijuhenditele ning sõltumata konkreetsest juhendist mitte unustada tõhusa antibakteriaalse ravi aluspõhimõtteid.

Kodade virvenduse käsitluse värske ravijuhendi tutvustamisel rõhutas dr Rein Kolk (TÜ Kliinikum) haiguse ravis kahe põhieesmärgi jälgimist: tagada südamel normaalne löögisagedus ja kaitsta patsienti trombemboolia tekke eest. Ehkki välja on pakutud mitmeid uusi invasiivseid raviviise kodade virvenduse ravis, nende laialdast kasutuselevõttu praegu veel ei soovitata, sest nende sobivust kinnitavaid tõendus põhiseid uuringuid ei ole veel piisavalt. Dr Peeter Saadla (TÜ Kliinikum) käsitles uute antikoagulantide tugevaid külgi

ja puudusi. Uued antikoagulandid pärsvivad erinevalt varfariinist ja hepariinipreparaatidest otseselt vaid ühe hüübimisfaktori aktiivsust. Varfariin on efektiivne ja ohutu antikoagulant, kuid selle kasutamisel on vaja igakuine verehüübivuse kontroll, mis ei ole vajalik uute ravimite kasutamisel. Uute antikoagulantide peamiseks puudusteks on antidoodi puudumine ja raskused raviefekti tugevuse mõõtmisel.

Dr Raine Pilli (Pärnu Haigla) rääkis deliiriumi tekkest sisehaigusega patsientidel. Kõige parem oleks muidugi püüda ennetada sellise häire teket, pakkudes patsiendile haiglas lihtsat ja stressivaba keskkonda ning hoides teda teadlikuna ajast, kohast ja enda isikust. Haigusest põhjustatud deliiriumi farmakoloogilises ravis on jätkuvalt valikravimiks haloperidool ja psühhoaktiivsetest ainetest põhjustatud deliiriumi korral diasepaam.

Kokkusaamise esimese päeva lõpetas meeolukas Eesti Arstide Päevade 20. sünnipäeva tähistamine, mille juhatas sisse dr Väino Sinisalu meenutus sellest, kuidas ürituse traditsioon taaselustati arstide päevade pidamisega 6.–8. septembril 1994. aastal Tartus Vanemuise teatris.

Nahahaigused ja kehakaaluhäired

Konverentsi teine päev algas sessiooniga „Hea, paha ja inetu“ – nahamoodustised, mida iga arst peab teadma“, mida juhatas dr Annika Volke (Lõuna-Eesti Haigla, Põlva Haigla, Tartu Ülikool). Ta möönis sessiooni teemavalikut põhjendades, et ühes teadlikkuse kasvuga tuleb nii perearstidel kui ka dermatoloogidel järjest enam tegelda patsientide teatud nahanähtude kontrollimisega võimaliku pahaloolumulise haiguse suhtes, kuid samas jätab melanoomi ravimise edukus Eestis veel tublisti soovida. Juba seetõttu tasuks kõigil arstidel oma teadmisi täiendada kaas-aegse dermatoloogia seisukohtadest ja võimalustest. Dr Elena Dejeva (Ida-Tallinna Keskhaigla) andis kõigepealt ülevaate naha vananemise ilmingutest ning sellega kaasnevatest healoomulistest nahamoodustistest. Dr Ave Vahlberg (Ida-Tallinna Keskhaigla)

keskendus tegelikult kogu sessioonile pealkirja andnud ettekandes just nahavähi diagnostikale ning neevuste fenomenoloogiale.

Dr Maigi Eiseni (PERH) juhitud sessiooni teise osa avas dr Pille Konno Ida-Tallinna Keskhaiglast ülevaatega nahamoodustistest näonahal. Dr Kreete Pöder (PERH) tutvustas oma ettekandega kuulajatele dermatoskoopia meetodit. Dr Karin Varik (TÜ Kliinikum) andis ülevaate kaasasündinud vaskulaarsete anomaaliate kaas-aegsest käsitlusest. Sessiooni viimase ettekande pidas dr Marina Teras (PERH), kes tutvustas nahamoodustisega patsientide erialaspetsialisti juurde suunamise põhimõtteid. Ta ei saanud mööda sellest, et kolleegid unustavad mõnikord haige suunamisel tegemata täiesti elementarseid asju (nt haige üle keha üle vaadata, kontrollida histoloogilise uuringu vastust, teavitada patsienti tema olukorrast). Dermatoloogiasessiooni kõiki ettekandeid iseloomustas rikkaliku pildimaterjali näitamine, mis aitas kuulajatel märksa paremini orienteeruda nahafenomenoloogia komplitseeritud maailmas.

Konverentsi viimane sessioon oli pühendatud kehakaaluhäirete tekkimise ja ravimise eri aspektidele ning seda juhatas dr Vallo Volke. Kõigepealt tutvustasid TÜ Kliinikumi arstid Meeri Pennar ja Taavi Hallik söömishäirete olemuse ning diagnostika kaas-aegseid käsitlusi, pöörates suuremat tähelepanu anoreksia patogeneesi neurobioloogilistele mehhanismidele ja diagnoosimisele peatselt kasutusele võetava DSM-5 kriteeriumide alusel. Dr Ülle Einberg Tallinna Lastehaiglast esitas oma ettekandes uusi andmeid ülekaalulisuse plahvatusliku leviku kohta laste seas ning andis ka soovitusi, mida arstid saaksid teha olukorra parandamiseks. Dr Ilmar Kauri (PERH) ettekande sõnum kuulajatele oli, et suur ülekaal ei ole sugugi mitte ainuke bariatrilise operatsiooni tegemise tingimus ning arvestada tuleb veel hulga raviotsust mõjutavate teguritega (patsiendi vanus, piisav võime koostööks ja ravisoovituste järgimiseks, teatud kaasuvate haiguste ja sõltuvusseisundite puudumine jms).

Konverentsi lõpetas dr Heisl Vaheri (TÜ Kliinikum) ettekanne uneapnoe ja ülekaalulisuse seostest.

Paralleelsessioonid

Seekordsetel arstide päevadel peeti ka mitu põhiprogrammiga paralleelset sessiooni.

11. aprilli pärastlõunal toimus Eesti Arsti korraldusel ümarlaua-arutelu „Eesti meditsiinikeele arendamine“, mille juhatasid sõnavõtte-dega sisse Eesti Keele Instituudi peakeelekorraldaja dr Peeter Päll, kauaaegne Eesti Arsti toimetaja dr Väino Sinisalu, TÜ ja TÜ Kliinikumi närvikliiniku juhataja akadeemik Toomas Asser, TAI juures asuva meditsiinterminoloogia komisjoni esimees dr Jaak Põlluste ning Ravimiameti juures tegutseva farmaatsiaterminoloogia eksperdikomisjoni liige dotsent Toivo Hinrikus. Järgnenud arutelude põhitähelepanu kandus arstide ebapiisavale erialasele kirjaoskusele töödokumentide vormistamisel.

12. aprilli ennelõunal peeti Eesti Nooremartide Ühenduse eestvõtmisel sohvasümposiumi „Psühhiaatriline haigus – kas alati psühhiaatriline?“, mida juhtis dr Rille Pihlak ning kutsutud osalejatena väljendasid oma seisukohti dr Andres Lehtmets, dr Siim Schneider ja dr Kaido Hanni. Sama päeva pärastlõunal toimus veel Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi korraldatud sessioon „Välismaa telgitagused“, mida juhatas II kursuse arstitudeng Kristjan Martin Kasterpalu ning esinesid välismaa töökogemusega IV kursuse arstitudeng Merle Väli, arst-resident Kadi Ristal ning dr Tiit Meren. Arutelude kokkuvõttena tõdeti, et kõik, kellel on tiivad, peaksid lendama ja vaatama, mis toimub mujal maailmas meditsiinis ning need, kes jäävad koju, peaksid olema avatumad uutele ideedele ja võtma vastu soojemalt need inimesed, kes soovivad kodumaale naasta.

Enamik konverentsil peetud ettekannete esitlustest ja ürituse fotogalerii on avaldatud EALi veebisaidil <http://www.arstideliit.ee/web/arstide-paevad-2013>.

andres.soosaar@eestiarst.ee